



## FEDEZZÜK FEL EGYÜTT A BALATON TITKAIT!

### II. Erődök és várak a Balaton partján



Én a balatoni halak királyaként sok, a Balatonhoz kapcsolódó érdekességet gyűjtöttem egybe ebbe a foglalkoztató lapba. Az érdekességek feladatok formájában jelennek meg. A feladatok előtt elhelyezett halacskák száma a feladatok nehézségére utal.

**Kellemes időtöltést,  
jó szórakozást kívánok!**

Régen a Balaton kiterjedése jóval nagyobb volt a mainál, így egyes várak, mint Szigliget, Fonyód szigetként emelkedtek ki a tóból.

Időszámításunk előtt kb. 6000 évvel jelentek meg az első emberek a tó környékén. Az alábbi időskálával segítünk.



**1.** A kiállítás második termében keresd meg, az alábbi tárgyat, és írd le, hogy mi lehet az anyaga, és mire használhatta a rézkori ember?



\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_



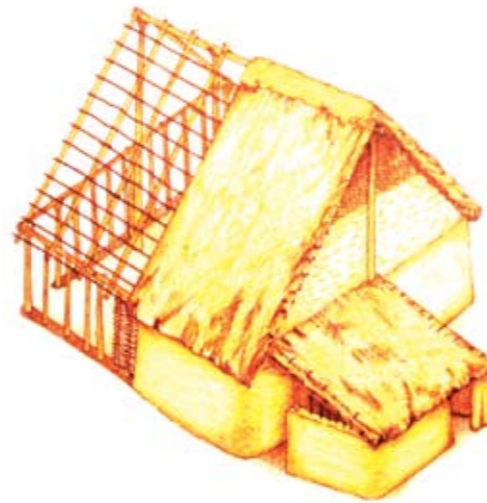
**2.** Egy olyan házról készült kép mutatok neked, amelyben őseid is élhettek. Segítenél nekem összeszedni, hogy milyen anyagból épülhetett a ház?



\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_



Még a második teremben maradványok a terepasztal fölött látunk egy emberi koponyát, rajta réz diadémmal (fejdíszsel).

**3.** Hunyd le szemed, képeld el, és rajzold le, hogy nézhetett ki az az ember, aki ezt a fejéket viselte.



**4.** Az időskálán jelöld be, mikor születhetett a diadém tulajdonosa, és azt, hogy Te mikor születted! Annyit elárulok, hogy a rézkorban születted, de ez mikor volt, az most nem jut eszembe...



A Balaton környékén megtelepülő emberek is törekedtek arra, hogy védelmet találjanak. Ezért olyan helyeken kerestek szállást, ahol természetes védelem is biztosítva volt. Ilyenek a magaslatok, ahol erődített telepeket hoztak létre. Egy ilyen erődített telepet tártak föl a régészek a várvölgyi Nagyláz-hegy fennsíkján is. Az ott élő emberek bronz eszközöket készítettek és használtak. A bronz a réz és az ón ötvözet.



**5.** A későbronzkori és a koravaskori népeknél az elhunytakat elégették. Minek nevezzük azt az edényt, amibe a hamvakat helyezték? Karikázd be a helyes válasz betűjelét!



a) fibula   b) urna   c) koporsó

Az elhunyt hamvait tartalmazó urnákat halomsírokba helyezték. Zalaszentő mellett, a Tátika hegy lábánál is található egy halomsírmező.



**6.** Tippeld meg, mennyi halomsírt számoltak össze a régészek! (a helyes választ a kiállítás 4. termében megtalálod)



a) közel 300 db   b) kb. 3000 db   c) 13 db



Több európai népcsoportot is közösen keltáknak hívunk. Ilyen nép volt a gall is. Az Asterix és Obelix című filmből ismerősek lehetnek a gallok. Néhány tárgy erejéig ismerjük meg jobban őket is. Ha még nem láttad, nézd meg a filmet, érdemes! A kelták volt az első barbár népcsoport, amelyik pénzt vert, vaseszközöket készített és használt.

**7.** Mit gondolsz, miért mondom én azt, hogy „barbár”? Mit jelent ez a szó?



\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

**8.** A kelták a vaskor népeihez tartoztak. Az időskálán helyezd el az eddig megismert, fémekről elnevezett korszakokat.



A következőkben megismerkedhetsz egy olyan néppel, amely meghódította egész Európát, és a mai Dunántúl is a birodalmuk egy tartománya, latinul provinciája volt, és a Pannónia nevet viselte.

**9.** Most nem jut eszembe a hódító nép neve – hiába, öregszem. Segítesz?



\_\_\_\_\_

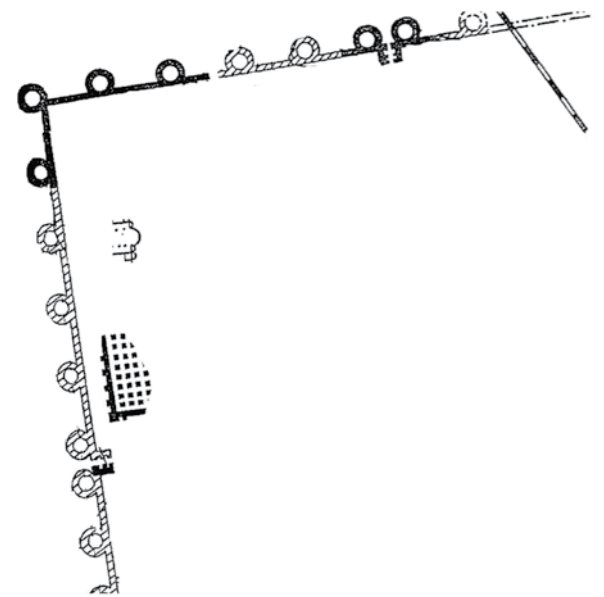




10. Jelöld be a térképen: Óbudát (a), Szombathelyt (b), Pécsét (c).



11. Sajnos én sose tudtam szépen rajzolni. Ezért kérek, segíts nekem befejezni a fenékpusztai erőd alaprajzát! A kiállítás 5. terme segít.



12. A mellékelt ábra, ami a kiállításban is látható, a római korban használatos „mérnöki” eszközt mutatja. Mit gondolsz, mire használhatták? A háttér segíthet!



A rómaiak elhagyták az erődöt, de még számos nép használta egészen a magyar honfoglalásig.

13. Volt egy nép, akiknél divat volt a koponya. Ha az alábbi két koponyát összehasonlítod, bizonyára a fenti talányt is megfejted! Jelöld be az eltérést, a koponya alakjára figyelj! Ne legyél felháborodva ezen. A ma élő emberek is tesznek hajmeresztő dolgokat.



Normál koponya Keleti gót nő koponyája

Egy másik, de titokzatos nép a Keszthely-kultúra népe, amelynek jellegzetes tárgyait, a kosaras függőt és a stílus tűket (ruha tűk) alább láthatjátok.



14. Az egyik stílustűn egy felirat látható. Szerinted mi lehet az a szó?

**HALLOTTAD-E?**

Keszthelytől 6 km-re délre, Fenékpusztán egy hatalmas római erőd állt. A területén kb. 4 futballpálya kényelmesen elfért volna. Több ezer katona és polgári személy volt itt elszállásolva. Annyi építőkő alkotta egykor az összes falat és épületet, hogy folyamatos munkával kb. tíz évig tartott volna a kövek ideszállítás a környék hegyeiből. Az erőd területén közel 130 éve folynak régészeti ásatások, de még mindig számos épület és kb. 4000 sír feltárássra vár.

**TÚRÁZZ!**

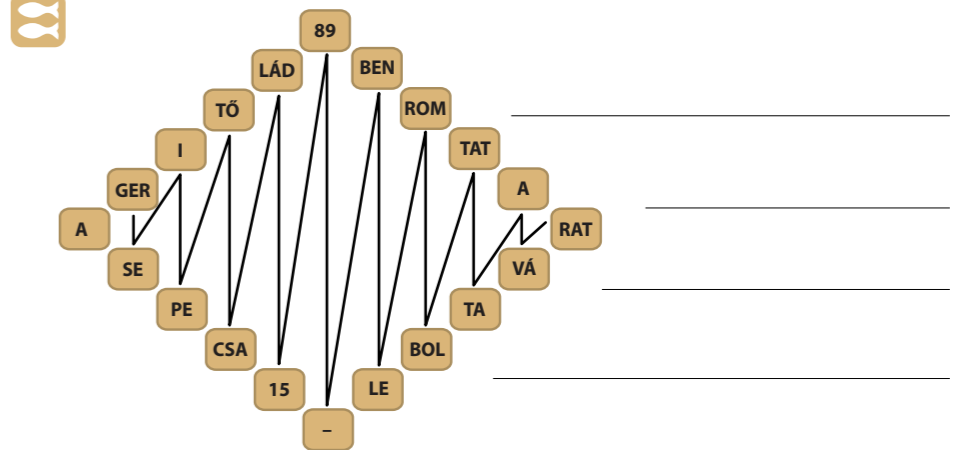
A balatoni kerékpárút keresztülhalad az egykori erőd területén. Fenékpusztán láthatók az erőd déli kapujának, a magtárnak és az ókeresztény bazilikának az alapjai is. A Festetics család híres ménésének helyet adó majorság épületei, az istállók és a cselédházak mostanában lepusztult állapotban vannak. Működik egy 400 éves csárda is a madármentő és -gyűrző állomáshoz közel.

15. Fial barátom! Mikor volt a középkor? Az időskálán bejelöltem azt az időpontot, amikor kezdődött, de a vége nem jut eszembe. Segítenél?



Az állandó kiállítás 5. termében, ahol a rómaiakkal is foglalkoztunk, látható a rezi vár makettje. Rezi Keszthelytől 8 km-re északra található kis község. A vár a Meleg-hegy csúcsán állt, illetve romjai ma is láthatóak. Nagyon szép vidék, sokat mesélnek róla a madarak. Kár, hogy én nem tudok repülni, viszont ők meg nem tudnak úszni.

16. A következő furfangos játékban a rezi vár utolsó urának a nevét, és egy dátumot találsz.



17. Ismétlen segítségem kérem! Ahogy öregszem, egyre feledékenyebbé válok, valahova elkevertem a Rezi vár alaprajzát. A makett alapján meg tudnád rajzolni nekem? Amilyen ügyes vagy, bizonyára könnyen elkészíted!

Azt javaslom, külön lapra készítsd szép nagyra, mint az igazi tervrajzokat!

**Kedves Ifjú Barátom!**  
Köszönöm, hogy segítettél ismereteim felfrissítésében, remélem, te is sok érdekes dolgot tanultál! Amennyiben észrevételed van a felfedezőlappal kapcsolatban, kérek, írd nekem! További kellemes időtöltést, találkozunk egy másik felfedezőlapban!  
harcsakiraly@balatonimuzeum.hu



**A lapot összeállította és a fotókat készítette:** Németh Péter múzeumpedagógus  
**Nyomdai előkészítés:** Almamag Kreatív Műhely  
**Rajzokat készítették:** Schefferné Hamvas Ildikó pedagógus vezetésével a Ranolder János Római Katolikus Általános Iskola rajzsakkörös diákjai  
**A lap összeállításában közreműködött:** Haász Gabriella történész muzeológus

2012  
www.balatonimuzeum.hu

